

זמן לנשום ולהבין,
מה היה היום,
מה יהיה מחר,
מה בכלל אנו רוצים.
(עידן עמדי)

לתת זמן

כלימ שלובים

גליון מספר 01

עקרון הלמידה המרווחת

למה זמן?

קבוצה של חברים הולכים לראות יחד סרט מצחיק (קומדיה) או מקשיבים לאדם המספר בדיחה. האם כולם יצחקו בדיוק באותה נקודת זמן? כנראה לא. ולמה? משום שקצב עיבוד המידע אצלם אינו זהה.

יש הנוטים לחשוב שזמן שבו 'לא עושים כלום' כמו זמן לחלימה, לחשיבה ואף לשינה הוא זמן מבוזבז. אך למעשה, זמן המוקצה לחשיבה ולעיבוד מידע הוא "צורך בסיסי" שכולם יכולים להפיק ממנו תועלת.

שהייה ברגע, עצירה למחשבה והפוגה מקדמים אקלים כיתה מיטבי המאפשר יחסי קרבה ואכפתיות בין באי הכיתה, התייחסות לשונות בינינו וקידום תהליכי למידה.

במחקר נמצא קשר בין זמן הפוגה לבין עלייה ברמות הריכוז והקשב של התלמידים והיכולת למיין את הידע הקיים בתוכם ולאחסן את המידע החשוב, ובכך לשפר את הזיכרון לטווח ארוך. נמצא קשר בין השהיית תשובה לבין היכולת של התלמידים לעבד מידע בטווח המידי כדי לנסח ולדייק את התשובה.

למה עכשיו?

המעברים שהתלמידים חווים בשנתיים האחרונות בין למידה בבית הספר ללמידה מרחוק מעלים קושי משמעותי - היכולת של התלמיד לקיים רציפות בלמידה ולהישאר מרוכז לאורך זמן. המורים מדווחים שהתלמידים מתקשים ללמוד ברצף וזקוקים למשהו אחר. אולי גם אנחנו המורים?

במה נתמקד החודש?

בשתי פרקטיקות

הראשונה עוסקת בזמן חשיבה. פעולה שבה המורה שואל שאלה אך נותן לתלמידים זמן לחשוב על התשובה. פעילות זו נוסתה בין היתר בקהילת המורים לפיזיקה ושם דווח שזמן החשיבה הוביל לכך שיותר תלמידים השתתפו בשיעורים והתשובות שלהם היו מנומקות יותר. בנוס נוסף, התלמידים דיווחו שהשיעורים היו מעניינים יותר והם הבינו טוב יותר את הנושא הנלמד. השנייה עוסקת עוסקת בהפוגות בשיעורים ולקוחה בבסיסה מעקרון הלמידה המרווחת.

כלימ שלובים

גליון מספר 01

לנסח את התשובה ולנסח אותה שוב במידת הצורך. כן, זה מה שאנחנו עושים לרוב בשברירי שנייה, ויכולים לעשות טוב יותר אם רק יתנו לנו עוד קצת זמן.

איך עושים את זה?

- שאלו את התלמידים שאלה.
- הזכירו לתלמידים שלא לענות מייד או לחלופין הצביעו על סמליל מוסכם התלוי בסמיכות ללוח
- הגדירו את זמן החשיבה. מומלץ בין חצי דקה עד שתי דקות, תלוי במורכבות השאלה.
- הפעילו שעון עצר (דיגיטלי, או מכני). עדכנו את התלמידים כעשר שניות לפני תום המועד.
- הקפידו על זמן שקט והציעו לתלמידים ש'סיימו לחשוב' מהר, לנסח את תשובתם בכתב, או אפשרו זמן לכתיבה עבור כולם.
- עם סיום הזמן המוגדר שאלו שוב את השאלה ובקשו מהתלמידים להצביע. הקפידו לשים לב לתלמידים שאינם מרבים להשתתף בשיעור, ועל פי שיקול דעתכן להציע להם לענות (אולי בשקט, בסימון מוסכם) או מומלץ יותר לפנות ולשאל את כל הכיתה "האם עוד מישהו רוצה לענות?"

שיטת הוראה המתוארת במחקר כאחת משש השיטות המומלצות לשיפור הישגי תלמידים. למידה מרווחת היא שיטת לימוד שבה מייצרים הפוגות בין יחידות לימוד הכוללות הקניה, שאילת שאלות להעמקה וחזרה. בערכה זו אנחנו נתמקד בממד הפוגה שנמצא בשיטה זו, אך כדאי להכיר את השיטה לעומקה. נמצא מתאם בין למידה מרווחת לבין רמת הוויסות העצמי, המוטיבציה והספק הלמידה.

נותנים זמן לחשיבה

המטרות

- הסרת חסמים והובלה ללמידה איכותית יותר
- הרחבת מספר התלמידים המשתתפים באופן פעיל בשיעור
- מתן הזדמנות שווה לתלמידים בעלי קצב עיבוד שונה להביע את עצמם
- מתן זמן לתלמידים לשהות בשאלה ולהעמיק בה

מהות הפעולה

לא עונים מייד. מגדירים עם התלמידים זמן לחשיבה ונותנים להם זמן לעבד את השאלה, לאסוף את המידע הרלוונטי לתשובה,

כלימסלובים

גליון מספר 01

מאפשרים הפוגה במהלך השיעור

המטרה

לתת לתלמידים זמן לעבד את המידע הנלמד, לייצר את הקישורים הנדרשים, למיין ולאחסן את המידע החשוב. לתת לתלמידים 'זמן מנוחה' במהלך השיעור על מנת לגייס אותם להמשך הלמידה.

מהות הפעולה

חלוקת שעת ההוראה ל-2 יחידות או יותר עם הפוגה או הפוגות ביניהן. הפוגה היא מטרה בפני עצמה ולכן לעצם קיומה יש ערך רב. עם זאת, ניתן לעיתים להרוויח מטרות נוספות בהתאם לסוג הפוגה הנבחרת - פעילות גופנית, זמן מנוחה, הגברת הקשב, העשרה לשונית, הרחבת ידע העולם ועוד. מומלץ לתכנן מראש מה יתקיים בזמן הפוגה.

הצעה:

אפשר להשתמש בלוחות מחיקים ולנצל את זמן החשיבה כדי לתכנן או לכתוב את התשובה על הלוח המחיק. עם חלוף הזמן לבקש מהתלמידים המעוניינים לשתף בתשובותיהם להציג את הלוחות המחיקים שלהם.

איך נדע שהצלחנו?

- ◀ יותר תלמידים יצביעו ויבקשו לענות את התשובה.
- ◀ התשובות של התלמידים תהיינה מפורטות, מעמיקות, מדויקות ויצירתיות יותר.
- ◀ התלמידים יתחילו לבקש בעצמם זמן לחשיבה.

רוצים לראות דוגמה?

◀ צפו באלכס

◀ צפו בקובי

כלימ שלובים

גליון מספר 01

זכרו!

מדובר בתהליך למידה המצריך תרגול ואימון.

רוצים לראות דוגמה?

איך עושים את זה?

- ◀ עדכנו את התלמידים שבמהלך השיעור תתקיים הפוגה. הגדירו זמן מדויק להפוגה זו ושבצו זמן זה בתוכנית של השיעור המתוכנן שאתם כותבים על הלוח.
- ◀ בצעו הפוגה משותפת לכל תלמידי הכיתה או אפשרו לתלמידים לבחור מתוך תפריט ההפוגה שעל שולחנם.
- ◀ במידת הצורך הפנו את תשומת לב התלמידים לכללים הנהוגים בכיתה.
- ◀ כחצי דקה לפני סיום ההפוגה, עדכנו את התלמידים על סיומה המתקרב. הקפידו לסיים את ההפוגה בזמן וחזרו לפעילות הלימודית.

איך נדע שהצלחנו?

- ◀ התלמידים יהיו פעילים יותר לאחר ההפוגה בהשוואה לשיעורים ללא הפוגה.
- ◀ התלמידים ישתפו פעולה במהלך ההפוגה.
- ◀ התלמידים יבקשו את ההפוגה ויעידו שהיא עוזרת להם.